

ВІДБИТТЯ СИНТАКСИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ГОВІРОК У ДІАЛЕКТНИХ СЛОВНИКАХ

Анотація. Як правило, в діалектних словниках зафіксовані насамперед лексичні діалектизми, рідше семантичні та словотвірні, інші різновиди надзвичайно рідко, а синтаксичні відмінності зовсім не відбиті в заголовних назвах словникових статей, але деякі особливості говіркового синтаксису знаходимо в наведених ілюстраціях. У статті проаналізовано говірковий ілюстративний матеріал різних лексикографічних збірань.

Ключові слова: діалектний словник, ілюстрація, синтаксичні особливості говірок.

Постановка наукової проблеми. Так уже сталося, що вивчення говіркового синтаксису стоїть на нижчій сходинці серед усіх мовних рівнів. Починаючи від К. Михальчука, який для своєї праці “Наріччя, піднаріччя та говори Південної Росії у зв’язку з говорами Галичини” цілком слушно використав 61 питання з фонетики і морфології та декілька зі словотвору, і до сучасних описів говірок синтаксис залишається на загумінках. Безперечно, при поділі говірок на діалекти та наріччя перевагу має фонетика, але обмежуватися лише нею – це знехтувати іншими говірковими особливостями. Добре, що лексика давно вже посіла своє заслужене місце у таких аналізах. А от синтаксису, на жаль, ще не “щастило”. Навіть у II томі АУМ маємо такий розподіл карт за мовними рівнями: із 387 карт фонетиці присвячена третина (33 %), лексиці – 27,5 %, морфології 23 %, будові слова і словотвору – 9 %, а синтаксис схарактеризований лише на 5 % карт (менше представлений тільки наголос – 1,5 % та семантика – 0,8 %).

Та й у монографіях чи в повних описах говірок приблизно такий же розподіл або ще й менший. Наприклад, у зразкових для свого часу працях О. Горбача “Західньо-поліська говірка села Остромичі кол. повіту Кобринь” [5, 269–330] чи “Південно-волинська говірка й діалектний словник с. Ступно, кол. повіту Здовбунів” [5, 405–523] фонетика схарактеризована майже на трьох сторінках, морфологія на двох, словотвору, наголосу й синтаксису відведено лише по одному абзацу, тоді як лексиці присвячено понад п’ять сторінок та ще окремо вміщений словник, обсяг якого у першій статті – 45 сторінок, у другій – 99). Порівняйте ще таке зауваження із сучасного опису однієї говірки: “Синтаксис говірки <...> спільний із синтаксисом літературної мови, хоч має незначні відмінності” [8, 73].

На нашу думку, усе це результат того, що майже всі мовні рівні донині були описані не на основі текстів, а за принагідними фіксаціями або відповідями на програми-питальники.

Мета нашої публікації – встановити, як у найбільш відомих українських діалектних словниках відбито особливості говіркового синтаксису.

Аналіз останніх досліджень. Стан справ із вивченням діалектного синтаксису поступово змінюється, оскільки українські діалектологи уже видали цілий ряд збірників розповідей діалектоносіїв з різних регіонів України та з-поза меж, записані на магнітних носіях чи зафіксовані на відео. Однак ще ніхто не створив словника, ілюстраціями до якого стало б зв’язне мовлення, узятє з магнітних носіїв. Безперечно, якби хто наважився на створення такої праці, то мав би ряд невіршених нині питань, оскільки це був би повністю новий підхід до укладання діалектних словників.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі простудіювати діалектний синтаксис за лексикографічними працями можна лише на основі ілюстрацій у словникових статтях (словосполучення, просте речення, складне речення і т.д.), однак ілюстрації в різних словниках теж подані нерівномірно. Для аналізу вибрали статті, що вміщені, наприклад, на 100 і 101 сторінках найбільш відомих українських словників. Отримали такі результати:

а) незначна кількість ілюстрацій у таких лексикографічних працях: “Словник поліських говорів” П. С. Лисенка (із 65 словникових статей на цих сторінках лише до чотирьох подані ілюстрації), “Наддністрянський регіональний словник” Г. Ф. Шила (відповідно 78 і 10), “Гуцульські говірки: Короткий словник” (60 і 6), “Скарби гуцульського говору: Березові” М. Негрича (75 і 6);

б) менше половини словникових статей містять ілюстрації у лексикографічних працях: “Словник села Тилич на Лемківщині” Є. Д. Турчин (із 38

словникових статей 11 з ілюстраціями), “Словник бойківських говірок” М. Й. Онишкевича (відповідно 37 і 14), “Словник західнополіських говірок” Г. Л. Аркушина (56 і 24);

в) більше половини у “Словнику говірок Нижньої Наддніпряниці” В. А. Чабаненка (16 словникових статей, ілюстрації у 13), у “Матеріалах до словника західноволинських говірок” М. М. Корзонюка (відповідно 42 і 24), “Словнику закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району” І. В. Сабадоша (72 і 57), “Словнику говірок центральної Бойківщини” М. Д. Матієва (25 і 22);

г) на 100 і 101 сторінках “Словника буковинських говірок” до кожної словникової статті вміщена ілюстрація.

Отже, гіпотетично можна стверджувати, що діалектний синтаксис найкраще відбитий у тих лексикографічних працях, у яких ілюстрації наведені до кожної або майже кожної словникової статті. У дійсності ж це не так, бо частина ілюстрацій – це словосполучення зі зв’язком узгодження, яке не характеризує синтаксис (пор.: *Упірне дит’я* [9, 220], *Нафт’на ск’ланка* [13, 199]; *С’нушин’е моло’ко* [13, 336], *Дзел’ізний га’чок* [17, 107]; *Дзил’ізна ш’етка* [17, 108]; *Буркова дорога* [15, 34], *Дыхавични к’ін* [15, 83], *Мал’іроване видр’о* [4, 299], *Стрін’ий брат* [4, 534] та ін.), багато прикладів – це просте непоширене двоскладне речення (*Воўк’и гуд’ут* [9, 62], *Об’іравас’е вуч’кур* [17, 88], *Ла’бец п’ідгор’нувс’і* [17, 158], *Циндра зат’ігнулас’і* [17, 270]; *Р’ічка замёрхла* [16 II, 52], *Корова мырчыт* [15, 176] та ін.), зрідка такі речення мають не більше одного другорядного члена (*Зно’ву вёрвалася фу’рманка* [7, 248]; *Засма’ж бу’л’бу* [12 I, 286], *Ку’л’ба – то загн’оний кий* [4, 163], *Кілько літ ма’еш?* [10, 214], *Сокиря’ як огонь* [10, 435]), тобто тут теж відсутні синтаксичні діалектизми.

В українських говірках синтаксична особливість проявляється часто в прийменникових словосполученнях зі зв’язком керування, коли залежне слово стоїть в іншому відмінку, ніж у відповідних конструкціях навіть сусідніх діалектів, або використано прийменник зі специфічним значенням. Для відбиття таких відмінностей автори лексикографічних праць уміщують окремі словникові статті, заголовним словом яких виступають прийменники. Такі статті відсутні у “Словнику говірок Нижньої Наддніпряниці” та в “Матеріалах до словника західноволинських говірок”, в інших лексикографічних працях нараховуємо від 2 до 20 словникових статей, пор.:

“Гуцульські говірки : Короткий словник” [6]: **З** [72], **ЗА** [72]; “Словник говірок центральної Бойківщини” [10]: **НА** [289], **ПО** [357]; “Словник поліських говорів” [9]: **ГЛЕ** ‘для’ [63], **ДЛЕ** ‘біля, коло’ [68], **ЛЯ** [118]; “Наддністрянський регіональний словник” [17]: **БИЗ** ‘через’ [51], **ЗА** ‘за; про’ [118], **НА** [180]; “Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району” [13]:

З ‘з, із, зі, зо’ [86], **ИД** ‘до, к’ [132], **ПУД** ‘під’ [297]; “Скарби гуцульського говору : Березові” [11]: **В** [31], **З** [71], **НА** [118], **ПО** [137]; “Словник буковинських говірок” [14]: **В** ‘на, об, по’ [45]; **Д** ‘до’ [89]; **З** [120]; **ЗА** ‘про’ [120–121]; **К** ‘до’ [179], **НА** [302], **У** ‘на, об, по, через’ [557]; “Словник села Тилич на Лемківщині” [15]: **БЕЗ** [24], **В** [35], **ДО** [84], **З** [98], **ЗА** [98–99], **К** [134], **НА** [183], **О** [202], **ПО** [240], **ПРЕД** [260], **ПРЕЗ** [261]; “Словник бойківських говірок” [12]: **БЕЗ** [I, 47], **В** [I, 79–80], **ВИД** [I, 116], **Д** [I, 202], **ДЛЯ** [I, 222], **З** [I, 256–257], **ЗА** [I, 258], **НА** [I, 459–460], **НАД** [I, 464–465], **О** [II, 3], **ПІД** [II, 65–66], **ПЕРЕД** [II, 49], **ПО** [II, 83–84], **ПОНАД** [II, 111]; “Словник західнополіських говірок” [4]: **БЕЗ** [14–15], **В** [41], **ВИД** [67], **Г** [114], **Д** [121], **ДЛЯ** [134], **З** [159], **ЗА** [159], **К** [203], **КАЛЯ** [205] (і фонетичні варіанти **КАЛЯ** [207], **КАЛЯ** [236], **КУЛЯ** [264]), **ЛЯ** [294], **НА** [324], **НАД** [327], **О** [353], **ОБ** [353], **ПЕРЕЗ** [390], **ПРОЗ** [449], **ПУД** [454], **С-ПУД** [522], **У** [571], **ЧЕРЕЗ** [604].

Безперечно, в ілюстраціях до описуваної лексики бувають дуже точно передані фонетичні, морфологічні та словотвірні особливості говірки, а от синтаксис “підправлений” – такі висловлювання здебільшого подані відповідно до літературних норм, хоч у спонтанному мовленні діалектоносія трапляється дуже багато “помилко”. Якби ж респондента ще раз перепитати про ту саму реалію, то “повтор” уже був би набагато “правильніший”, а письмовий виклад респондент подав би майже “правильний”. Ось, наприклад, таке висловлення з магнітофонного запису *Ну живём с пёнс’ійі... Ну на хл’іб, на де, на шо* [вистачає] [4, 125], навіть через декілька хвилин після почутого записувач зафіксував би на письмі швидше всього так: **Ну живём с пёнс’ійі... Ну на хл’іб, на дешо* [вистачає], тобто було б лише “злегка” підправлено, але від цього зникла б уся своєрідність.

В ілюстраціях нашого “Словника західнополіських говірок” переважає спонтанне мовлення діалектоносіїв із записів на магнітних носіях. У період від першого видання 2000 року і до другого 2016 видано три збірники текстів, що стали основним джерелом поповнення словника, – “Голоси з Волинського Полісся” [2], “Голоси з Берестейщини” [1] та “Голоси з Підляшшя” [3]. Укажемо, які ж особливості синтаксису відбито в другому виданні словника (цифра у квадратних дужках після цитати позначає сторінку цього видання).

1. На спонтанне мовлення діалектоносіїв указують скорочення широких висловлювань, що передано знаком <...>. Наприклад, до словникової статті ПЕРШИЙ-ЛПШШИЙ використано таку розповідь діалектоносія: [Як ви лікуєте нарив – жону?] / ну то ¹жона / ну то ¹то ¹їа вам ска’жу // шо ¹дуч’ка мо’їа хо’ди’ла і ¹тил’ко тої ¹чоло’в’ік ¹три ¹рази ¹тим / камин’ ¹ц’ом притис’нув / і ка’зав / шо: / притис’кав / і по’зув’у’рив / і ска’зав бил’и ¹нику’да / а ¹їак ¹ша ¹то’б’і ¹ко’л’і ¹пув’ториц’ ¹а / то ¹ти ¹ви’де на

до^лрогу і зди^лме 'першого-л'тшого камин'ц'а / 'тил'ко тої шо 'добре л'ежит' // на суш'і // і 'тим камин'ц'ом притисни / 'т'сно / і скажи // де вз'алас' туди / е / зникни / и вс'о // [2, 220], яку в словнику двічі скорочено: Ну то 'жона <...>, зди^лме першого-л'тшого камин'ц'а <...>, притисни т'сно і скажи: "Де вз'алас', туди, е, зникни". И вс'о [394]. Інші приклади зі скороченнями: А^ондр'ейове стоїан'їе бил'о. <...> Триста чи к'л'к'ї покл'онув одоб'їт'ї <...>. Пр'ос'ат Б'ога Андр'ея прис'н'їц'а тої хл'опец', што ти вже майеш вїїт'ї за їб'го [заміж] [4]; Г'олку з нїтк'їїу вб'иваїут' в потол'ок, в б'ал'ку там <...> і за-п'ал'їїут' (про дівоче гадання) [10].

2. Пояснення якихось реалій зашироке, що абсолютно відрізняється від описів у тлумачних словниках: *Отеп'ер вже не покаж'у розех'удник, бо теп'ер вже його нїма. Вун цвїт'е т'бже ж'об'тїм цв'їтом, вун на зїмл'ї, вун так'ї нївил'їчїн'к'ї... Вун так, їаї'г' би росх'одїц'а* [481].

3. Як ілюстрація до заголовної лексеми використаний "непідправлений" вислів, що не повністю розкриває значення: *Бул'е кулак'е. В'їн чолові'к, але вже... ну опїш'ем так'е* [262] (пояснення, хто такий вовкулака); *Їто він кр'оснїї мїї був, и нїчїм він не^н був* (тобто не належав до жодної політичної партії) [255]; *То такаїа но назива'л'ї бз'д'їрка... Назива'л'ї, е... Скла не наклада'л'ї, он'о тоїе... Така ш'ап'очка, і вона чут'чут'... (про примітивний світильник) [18] або зі змістовими помилками, пор.: Попер'ед^м мен'е три м'єнї і'х дїт'єї, а позад^м мен'е, е, знов стар'ї і, а їа посер'єдїн'ї. Примїтка у словнику: [Чи не помилка оповїдачки?] [426].*

4. Незакінчені висловлювання, які в ілюстраціях доповнені потрібними словами в квадратних дужках: *А пос'л'а то вже вони зробїли калат'їшки, ж'єбї зв'їрина навпир'їд туд'а [втїкала] [326]; На пр'усах ми булї до п'їдїс'ат ш'об'того [року] [335]; Нарадїти б'аб'у клїкали т'їтку с' тог'о конц'а [села] [335]. Так само у квадратних дужках подані лексеми, які в усному мовленні були названі раніше: *В їб'го б'уло ш'єстеро [дїт'єї], то хл'їба бракува'ло [30]; В наїцуї вїїб'ци назива'л'ї [айстри] варшавїанк'ї, м'усит', з Варшавї привезл'ї [44]; А він з бл'ахоїу с' так'їїу, д'їмав, шо набїр'е [чорниць], а пор'ожна [1].**

5. Оскільки в усному мовленні частину слів замінюють мїміка і жести, то про це теж зроблені доповнення-пояснення: *Тодї вже тр'єба пр'асти, вже ковр'оточок і так'о [показує, як прядуть за допомогою ковртїка] [230].*

6. На усне мовлення вказує і наявність усічення прийменників: *Тїх молодїх л'уд'єї вс'ї гр'їши на в'б'орї їдут [44]; Носик, їак і м'атери, – накл'їпасти [331]; С'орок в'ос'мому б'син'їу почина'ли вже колг'оспї завїязувати [162]; Колї ч'їїу – там др'їг'її сторон'ї вона обозва'ласа [175]; Пїшнїц'а бул'а з'ара асва'л'том, а черес п'ївтор'а к'їлом'єтра бул'а л'їц'ерна [286]; Скида'лїс'а, гр'їш'ї здава'ли к'їпи – ну вже приб'рана наїша ц'єрква [504].*

7. Інверсовані структури (цифри у круглих дужках указують, як би були розташовані слова при прямому порядку): *Вони^е і худ'обу л'їчили (от їа не знаїїу, чи вїт'е пон'їмаїете), ж'аб'а (2) їак (1) нападе' ко'р'бу [151]; А та рїчка (1) проплива'ла (3) Заб'ава (2), тїко вже їїїї занес'ло [171]; К'ол'єц'а, а наїб'ар'зо, їак ж'їто ж'ал'ї, таїа стерн'а [329]; Ми^е т'їїу з'ємл'ї вс'їу перегр'єб'ї, о, їак но колх'ос' став, ми рукамі [349].*

8. Невиправдані повтори: *К'аж'е бр'атух: "Вже дал'єко їти", – в'їн так к'аж'е [31]; Т'їтка їе кар'ас' їе, плотва їе, лес' і шч'їка, вузр'ї даїже їес'т' [278]; А в'їн чог'ос' незнавїдїв т'єїї чолов'їк т'єїї ж'їнкї [342]; В нас гур'уда тут слабїїї в л'уз'її – от ш'ос' з в'арїва, бо слабїїї гур... слабїїа з'ємл'а <...>. В слабїїї з'ємл'ї, так [43]; Ж'їц'є бил'о б'айков'ате бил'о би [9]; З'їби бул'ї к'їл'їс' бул'ї здор'овї, здор'овї з'їби [221].*

9. Вставні слова і речення та вставлені конструкції: *Так, знаїчит, убер'ут' їог'о [коровай], вдекор'їїут' [45]; То вона мен'ї [на весїлїї] тог'о винк'а зн'ал'а и тог'о пл'ата, пл'ата тог'о (зв'ал'є пл'ат) завел'а [161]; [Про захворювання:] Д'єсь їак'їс' куст чи штос', то коп м'єрлїї... п'ал'їц'ом м'єрлого (так ч'їла їа) доткн'їв'єс'а, то б'їто не б'уде, о [269]; Де т'їт'а? (Все зв'ал'ї т'їт'єїїу так'ї-о з'б'оку, ч'їж'їїї) [75]; Ц'є помог'ло мїн'ї, шо вона згав'арувала, в д'б'ру п'ору сказа'ти, а в лїху помовча'ти, – х'аї б'уде так [45].*

10. Наявність слів-паразитів: *Колїс' ше от'о бул'а банд'єр'ївїчина, о. От'о їе така к'арта, – за н'їмц'їв їа ше б'ачив [11]; От тетерук'є <...>, знаїчит', їїх збїраїєц'а мн'їго, а тет'їрка прил'їтаїє, знаїчит', одна [192]; Їїа л'їчу б'їлор'усом, знаїчит, б'їлор'усом <...>, вс'ї ми л'їчїмо б'їлор'уси, знаїчит [286].*

11. Оказіоналізми: *Ну вс'аки так'їїї при-кум'єд'їїї [294]; А в хат'ах бул'о чїстен-кочїстен'ко, поприбїрал'н'єн'ко [428]; Ну кому' ти тр'єба? Так'ї не^нп'отрїб! – А ти вже, д'їмайїїи, п'отрїб? [434].*

12. Однотипне творення дериватів: *То т'о хтос' ш'ос' ком'їс' приш'ов робїти в'ред на п'оле [73]; Хтос'на ш'ос' обрїкаїє, їак хто хв'орї [356].*

13. Варіанти закінчень, навіть в одному і тому ж висловленні: *Самог'онку гна'ли колїс', їак їа ше бул'а молод'єн'а, але пїїїакїв не бул'о... не бул'о пїїїак'ї [315].*

14. Узгодження присудка з підметом: *Кот'орї хл'опец' до д'ївчїни х'од'їт', то вїсїпїїут дор'ог'у [їм] [340]. Два підмети, другий виражений особовим займенником: Мужик'а брат мїн'ї в'їн прих'одїц'а д'їв'є^нр [447].*

15. Неузгодженість у словосполученнях зі зв'язком узгодження: *Такаїа бул'о сил'о. М'ож'є, в'їте в'їдаїете? [59]; Пїд п'єч'єїу вїммурували така з'їрка [128]; Такаїа л'їмец, такаїа подк'ладка... [224]; С' так'о н'їду м'она ї згї'нутї [351]; П'їс'ал'ї на їак'її-н'єбуд'ок'л'апку б'ом'аїи [363]; В б'єкара їак гр'але, то тра бул'о п'алїци їак'їс'*

постáвете, а дрúгою збивáте [386]; П'тбóл'ши да стáл'ї вже так'їм'ї добр'їш'ї девчáтам'ї [404].

16. Відмінності у керуванні: *А ме танц'їємо, спудниц'ї ширóк'ї мотилáїємо* [303] (*спудниц'їами мотилáїємо* або *спудниц'ї мотилáїют*); *Ми минули ту зав'яс', ми йогó рукáми не брали* [309] (*ми її не брали*); *Накривáли рúмку, пац'бри, грóши, хл'їб, хрéc'т'їк і кúкла* [385]; *Був арештóвани чéрез пол'áку – зб'їли до пувсмéрти* [604–605].

17. Своєрідна передача чужого мовлення: *Навпрóт'їв в'їшла, е, йак луд'їна, і мин'ї, кáже, л'їци раз! – тирир'їзала* [468]; *Спáти л'áжут' <...>, і все говор'їт', шо в мéне тóйї шт'ук'ї нимá* [547].

18. Кожна така нібито “неправильно” побудована ілюстрація прямо вказує на особливості усно-

го говіркового синтаксису і свідчить, що взята безпосередньо з мовлення діалектоносія, пор.: *Ковтун'ї – пр'áмо так'їй вóлос ізб'їт'їй, шо йогó не росчéшеш ни'шчó* [230]; *Вирбú тим с'в'át'at', шо к'їдали в'їт'е пуд нóги' Ісúсов'ї* [63]; *Кол'ї немá м'їс'ац'а, і ц'ї дн'ї називáйуц'а мéжами* [306]; *До н'їкóго не говор'їш от йак їдеш з Ус'їенúчної, йак с'в'ét'їм пáску* [573].

Висновок. Отже, проаналізувати деякі особливості діалектного синтаксису за словниками можна лише частково та й то не за всіма – зробити повний аналіз можна тільки за фіксаціями спонтанного мовлення, записаного на магнітні носії. І все-таки сподіваємося на унікальний словник, ілюстрації до якого повністю вибрані із магнітофонних записів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аркушин Г. Голоси з Берестейщини : Тексти. – Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2012. – 536 с. + електрон. опт. двосторон. диск (DVD).
2. Аркушин Г. Голоси з Волинського Полісся. (Тексти). – Луцьк : Волин. нац. у-нт ім. Лесі Українки, 2010. – 542 с. + 2 електрон. опт. диски (DVD).
3. Аркушин Г. Голоси з Підляшшя (Тексти). – Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. нац. у-нту ім. Лесі Українки, 2007. – 534 с. + електрон. опт. диск (DVD).
4. Аркушин Г. Словник західнополіських говірок. – Луцьк, 2016. – XXIV + 648 с.
5. Горбач О. Зібрані статті. – Т. V. Діалектологія. – Мюнхен, 1993. – 659 с.
6. Гуцульські говірки : Короткий словник. – Львів, 1997. – 232 с.
7. Корзонюк М. М. Матеріали до словника західноволинських говірок // Українська діалектна лексика. – К. : Наукова думка, 1987. – С. 62–267.
8. Лесюк М. Мовний світ сучасного галицького села (Ковалівка Коломийського району). – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2008. – 328 с.
9. Лисенко П. С. Словник поліських говорів. – К. : Наукова думка, 1974. – 260 с.
10. Матіїв М. Словник говірок центральної Бойківщини. – Київ; Сімферополь : Ната, 2013. – 602 с.
11. Негрич М. Скарби гуцульського говору : Березові. – Львів, 2008. – 224 с.
12. Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок. – Част. I–II. – К. : Наукова думка, 1984.
13. Сабадош І. Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району. – Ужгород : Ліра, 2008. – 480 с.
14. Словник буковинських говірок / За заг. ред. Н. В. Гуйванюк. – Чернівці : Рута, 2005. – 688 с.
15. Турчин Є. Д. Словник села Тилич на Лемківщині. – Львів : Українська академія друкарства, 2011. – 384 с.
16. Чабаненко В. А. Словник говірок Нижньої Наддніпрянщини : у 4-х томах. – Запоріжжя, 1992.
17. Шило Г. Наддністрянський регіональний словник. – Львів; Нью-Йорк, 2008. – 288 с.

Arkushyn Hryhorij

Reflection of syntactic features of manners of speaking in dialectal dictionaries

Summary. As a rule, in dialectal dictionaries fixed above all things lexical dialektizmi, rarer semantic and word-formation, other varieties extraordinarily rarely, and here syntactic differences are quite not reflected in the title names of vocabulary entries, but find some features of syntax of manner of speaking in the resulted illustrations. Illustrative material of manner of speaking of different lexicographic collections is analysed in the article.

Key words: dialectal dictionary, illustration, syntactic features of manners of speaking.

Одержано 22.05.2016 р.